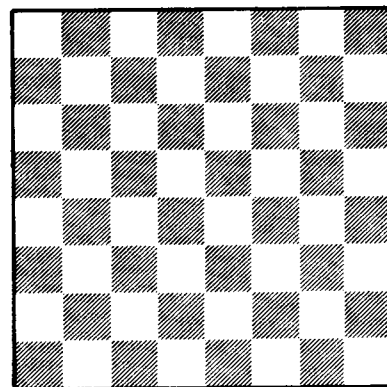
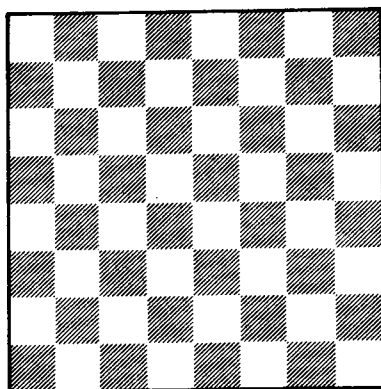
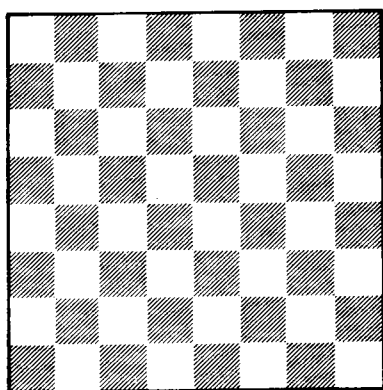

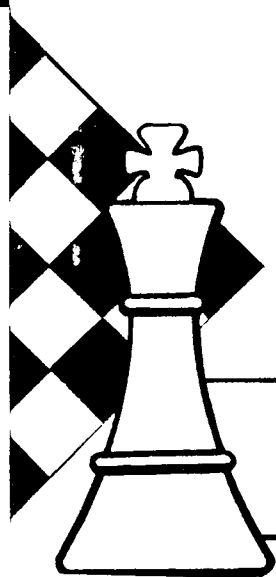
EBUR

orgaan van de

ALEXANDER RUEB VERENIGING

voor schaakeindspelstudie

EBUR

2e Jaargang, nummer 4

Januari 1991

Kwartaaltijdschrift van ARVES.

Redactie: Harold van der Heijden (dataverwerking) en René Olthof (redacteur)

Redactieadres: Achter het Schaapshoofd 7, 5211 MC 's-Hertogenbosch,

tel. 073-133049

Redactioneel

Iets later dan gehoopt is hier het laatste nummer van de tweede jaargang van EBUR. Twee artikelen slechts dit maal. Allereerst het slot van de verhandeling van Herbstmann over de eindspelstudie in het jaar 1936. De bijbehorende 21 studies bevatten weer verschillende eerste-prijswinnaars. Meesterwerkjes dus. Dat kun je ook zeggen van de studies die ons lid Ignace Vandecasteele verwerkt had in zijn uiterst onderhoudende voordracht op de afgelopen ledenvergadering in Utrecht. Met veel genoeg drukken we op deze plaats dan ook de tekst af, die Vandecasteele ons ter beschikking stelde.

Na twee jaar is het tijd voor een kleine terugblik op ARVES vanuit de optiek van de clubbladredactie. Ik dacht dat de formule van ons blad EBUR redelijk voldoet. Over medewerking van de leden met betrekking tot het inzenden van kopij zul je mij niet horen klagen. En als ik tijdens de ledenvergadering mijn oren te luister leg, dan hoor ik geen al te grote kritiek. Geen bericht, goed bericht!

In de algemene schaakpers komen we ook in enkele maal aan bod. Zo geeft Enrico Paoli in zijn rubriek in *L'Italia Scacchistica* (gennaio 1990) alle relevante gegevens over de Club Studistico Olandese e Fiammingo en dichterbij huis maakt Teun Balemans regelmatig melding van ARVES-activiteiten in *Schaaknieuws*. In nummer 205 bijvoorbeeld bespreekt hij EBUR 90/3. Zijn positief oordeel doet ons genoeg. Hij noemt de auteur van het artikel over de stelling van Szén overigens Paul Jaure. Hieruit kunnen wij opmaken dat Balemans nog geen gebruik maakt van een typemachine, laat staan een tekstverwerker. Zijn handgeschreven kopij kan door de redacteur van *Schaaknieuws* blijkbaar niet altijd ontcijferd worden...

Robert Timmer maakte ons er op attent dat op de kop af 15 jaar geleden Moesjtakov naar aanleiding van de befaamde Seletzky-studie, waar we in EBUR 90/2 zoveel aandacht aan schonken, in *Sjachmatni Bjoletin* (1975/9) over precies dezelfde materie schreef onder de titel *Ob okontsjanii ferz protiv slona i konja* (Omtrent het eindspel dame tegen looper en paard). Niets nieuws onder de zon derhalve!

Dat kan niet bepaald gezegd worden van de ontwikkelingen die zich heden ten dage op computergebied afspelen. Voor ons eindspelcomponisten is allereerst het steeds maar groter worden van studiedatabanken van belang. Harold is reeds over de 16.000 en is momenteel druk bezig met het inbrengen van EG. Historisch onderzoek, maar ook het vinden van voorgangers wordt met de dag eenvoudiger en nauwkeuriger. Een grappig voorbeeld: Ignace Vandecasteele meldt in zijn bijdrage aan dit nummer, dat hij weg is van looper en paard. Deze uitspraak konden wij in no time statistisch onderbouwen. In geen

enkele van de 38 studies van Vandecasteele in de databank ontbrak looper of paard!

De tweede toepassing van moderne technologie ligt in het onderzoek van de elementaire eindspelen met 4 of 5 stukken. Zo is er al enige tijd een computerprogramma voor PC's op de markt dat het eindspel Dame tegen Toren perfect speelt. Recentelijk is daar het eindspel Toren en Loper tegen Toren bijgekomen. De programmeur is de Deen Lars Rasmussen. Frederic Friedel schreef er een bijzonder onderhoudend artikel over in *Schach Magazin* 64 21/90. U denkt misschien dat dit programma meer bruikbaar is voor partijschakers (dit eindspel komt zeer regelmatig in de toernooipraktijk voor, vooral nu de 50-zettenregel is uitgebreid; bijzonder vervelend dus voor de verdediger), maar Friedel laat fijntjes zien, dat dit een misvatting is. Nadat de computer oudere studies van Von der Lasa (1843) en Fric (1918) de vernieling in geholpen heeft, vervolgt Friedel met: "Indes trifft es auch neuere (und preisgekrönte) ebenso gnadenlos wie die soeben zitierten Studien. Ich schlage die letzte Ausgabe von John Roycrofts Endspiel-Zeitschrift *EG* (100) auf und sehe, dass im Chavchavadze Memorial Tourney von 1987 die folgende Studie den 1. Preis gewonnen hat: (juister: 1e speciale prijs voor maljoetka's).

DIAGRAM 1 : David Gurgienidze
Weiss am Zug gewinnt (?)

1.c7 Th2 i) 2.c8T! ii) Ka6 iii) 3.Le4 Th5+
4.Ld5 Th7 5.Tg8 Te7 iv) 6.Th8 v) Tc7+ 7.Lc6
Tg7 8.Th1 Ka7 9.Ta1+-.
i) 1...Tg2 2.Le6+-
ii) 2.c8D? Tc2+ 3.Lxc2=
iii) 2...Ka4 3.Ta8+ Kb3 4.Le6+ Kc3 5.Ta3+-
iv) 5...Tc7+ 6.Lc6 Te7 7.Tg1 Ka7 8.Ta1+ Kb8
9.Kd6+-
v) 6.Tg1? Ka7 7.Ta1+ Kb8 8.Kd6 Td7+ =.

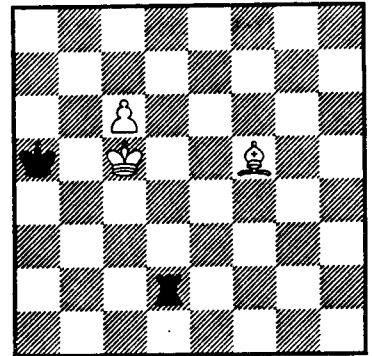

diagram 1

Wunderschön, nicht wahr? Aber für die KTLKT-Datenbank geht Wahrheit vor Kunst: nach 2.c8T ist die Stellung nämlich remis, die Studie also fehlerhaft. Mit 2...Ka6? verliert Schwarz, ungefähr so wie in der Lösung angegeben, allerdings ist 6.Tg1 in der letzten Anmerkung laut Datenbank so schlimm nicht: er verlängert den Gewinn lediglich um zwei Züge. Nach 2...Th6! dagegen behält Schwarz alles im Griff.

Einde citaat. Een eerste-prijswinnaar gekraakt door een computer! Hiermee zullen componisten in toenemende mate te maken krijgen.

Van de penningmeester

De penningmeester (A. Willink, Wagnerlaan 1A, 1217 CP Hilversum, tel. 035 - 217412) verzoekt de leden hun contributie 1991 ten bedrage van f 50,00 over te maken op postbankrekening 426288 ten name van A. Willink, rekening ARVES, of op zijn bankrekening 55.09.33.743.

Hij verzoekt de Belgische leden Bfrs. 930,-- over te maken naar ons Vlaamse bestuurslid W. Stoffelen, Henrilei 59, B-2930 Brasschaat, op diens postrekening 000-0697030-85 of op zijn bankrekening 220-0375758-16. De Heer Stoffelen zal dan voor doorzending zorgdragen. Tenslotte zij nog vermeld dat voor het 'toekomstige EG' de volgende rekeningen zijn geopend:

Postbank: 44390 of ABN Bank 55.03.76.615
(Beide ten name van A. Willink, rekening EG)

De schaakstudie in het jaar 1936 (vervolg)

Onder de pleiade van componisten, opgegroeid op Sovjet-bodem, werd door M.S. Liboerkin in 1936 wat minder activiteit aan de dag gelegd. In studie no. 2 ontwikkelt hij een van zijn thema's - de systematische complexe beweging van witte en zwarte stukken.

A.S. Seletzky maakt klassieke producten op het thema van de strijd van lichte stukken met patfinales. Zijn studie no. 3, waaraan de eerste prijs werd verleend in het toernooi van 64 van 1936, dat volstrekt niet onder deed voor welk groot internationaal toernooi dan ook, komt op een ereplaats in de verzamelde wereld-studieliteratuur. "Het spel van de lichte stukken is niet zielloos, zoals men vaak zien kan in studies van het Westen, maar is een levendige strijd, afzijdig van elke werktuiglijkheid. Steeds in beweging heeft elke zet een verborgen betekenis. Belangwekkend is dat de lezer de eerste twee patstanden wel zal vinden en met die oplossing ophoudt, de tegenaanval van zwart op de zesde zet niet opmerkend, die voert tot een derde patslot. Een volmaakt product", getuigde het jurylid van het toernooi, N.D. Grigorjev.

In studie no. 4 van D.F. Petrov bemerken we een synthese van de ideeën afsluiting van de dame en pat, verrijdeld door de promotie van een witte pion tot een licht stuk - een loper.

Verheugend voor de Sovjet-schaakliefhebbers van de compositie is de terugkeer tot scheppende werkzaamheid van A.S. Goerwitsj. Zijn studie no. 5 verrast in haar finale; wit maakt met een paard remise tegen een toren en paard van zwart. We hopen dat die studie niet toevallig is, maar een eerste signaal van een nieuwe opbloei van de scheppingen van A.S. Goerwitsj.

Studie no. 6 van A. Kovalenko beoogt een symfonische scheppende weerklank op te wekken. Een helder geproduceerd idee, - afsluiting van de zwarte dame door twee gelijksoortige zwarte lopers, waarvan er een als resultaat van een promotie is verkregen, - trok geen bijzonder brede aandacht. Troitzky, de jonge componist V.V. Smyslov, te voorschijn gekomen in 1936, V. Koroljkov en andere bewerkers verdiepten dit thema. De studie van V.V. Smyslov (no. 7) - is levendig en overtuigender dan deze, waarin het thema voor het eerst tot uitdrukking was gebracht. Dit bewijst deels dat onze jongere componisten niet alleen goed kunnen studeren, maar ook voortreffelijk onderwijzen. De studie no. 8 van V.A. Koroljkov brengt in het thema nieuwe wezenlijke elementen: niet één, maar twee pionnen promoveren tot loper op een en hetzelfde veld: geen afsluiting van de zwarte dame, maar van een toren, - met als resultaat zetdwang.

Van het aantal componisten, dat in 1936 zijn activiteit hervatte, noteren we nog S.Joe. Zjigis, I.V. Zek en Joe.N. Tjoelin.

Studie no. 9 van S.Joe. Zjigis laat zien, dat de theorie van de toegevoegde velden niet alleen in pionneneindspelen in toepassing kan gebracht worden, maar ook in eindspelen met ander materiaal. Dat was - met het materiaal koning, paard en pion - het eerst gedemonstreerd in 1930 door de Franse componist V.E. Halberstadt. S. Zjigis brengt nieuwe nuances in dit thema, zo verwant aan het praktische spel en geeft de strijd nog meer dynamiek, nog meer reliëf.

Een frisse wind waait in studie no. 10 van I.V. Zek. Als toekomstig sterk speler streeft hij naar het in één studie verenigen van artistieke en speelse momenten. Een effectief onverwachte paardoffer op de derde zet.

In studie no. 11 van Joe. Tjoelin zet wit met behulp van de toren en het paard, als resultaat van een levendige strijd met stille zetten, tweemaal (op verschillende velden) de zwarte koning mat.

In 1936 begon de compositie-activiteit van de meester van het praktische spel V.A. Tsjechover. Zijn interesse in de compositie verzwakte niet en in het vervolg heeft hij soms bewerkingen van reeds bekende thema's veranderd in zelfstandige scheppingen. Studie no. 12 was zijn eerste. Ondanks de standaard materiaalverhoudingen zijn er in de studie veel frisse en effectieve momenten. In het toernooi van de Leningrad Schaakclub ontving A.A. Chatsjatoerov de tweede prijs, homo novus in de studiecompositie. De paardesprong in studie no. 13, patmogelijkheden, tot slot de vangst van het zwarte paard, - dat alles beoogt een artistieke indruk te maken en verraadt in de auteur een sterk praktische speler. Studie no. 14 is met goede kanten een karakteristiek werk van de vrij productieve G.Ja. Bagdasarjants. No. 15 bevat een interessant remise-idee in het "slinger"-thema, gevonden door A.P. Koeznetsov, een nieuweling in de compositie. We moeten opmerken dat Bagdasarjants en Koeznetsov ook in het jaar 1937 intensief voortgingen te werken op studiegebied.

Er is een breed front van componisten om onvermoeid naar scheppingen te zoeken en nieuwe ideeën aan het licht te brengen, in meerderheid de eigen werken te verdiepen, nieuwe scheppende kracht naar voren te brengen en deze te verlevendigen, zo actief was onafgebroken de Sovjet-compositie vanaf 1936. Als wij ons richten op het studieleven in de kapitalistische landen, dan valt ons op het ogenblik in het oog de huiselijkheid en de bekrompenheid in het werk van de buitenlandse componisten. In Frankrijk zijn enige "oude" componisten, onder hen coryfee H. Rinck, trouwens levend in Spanje, een van de grondleggers van de tegenwoordige schaakstudie. Nieuw kader is daar bijna niet naar voren gekomen. Enige brede ontwikkeling van de studiecompositie is er in Tsjechoslowakije; hier kan men van tijd tot tijd nieuwe namen tegen komen. Afzonderlijke groepen van studiecomponisten bestaan in de Baltische en noordelijke landen... In de overige landen zijn slechts afzonderlijke componisten werkzaam.

Van de Franse componisten traden in 1936 H. Rinck en V.E. Halberstadt op. De scheppingsgestalte van H. Rinck is in de Sovjet-schaakwereld goed bekend. Onvermoeibaar in het bewerken van thema's, voortvloeiend uit de strijd in bepaalde materiaalverhoudingen. H. Rinck maakte in het jaar 1936 veel studies, die de strijd van twee lichte stukken van wit tegen hetzelfde materiaal bij zwart behandelen. Zoals in andere werken van Rinck is ook in deze studies een virtuoze kennis van het schaakbord aanwezig, met minimale kracht een maximum aan esthetisch en praktisch effect te voorschijn brengend. Studie no. 16 is wellicht een van de beste prestaties van H. Rinck in het verslagjaar.

Van de diepe en uitvoerige analytische studies van V.E. Halberstadt kan de studie no. 17 als treffend voorbeeld dienen. Wanneer deze vooraanstaande componist echter probeert nieuwe ideeën aan het licht te brengen van niet-analytische trant, dan heeft hij kennelijk geen geluk. Naar het toernooi t.g.v. het derde internationale schaaktoernooi te Moskou zond hij studie no. 18 met als inhoud een verrassend remise-idee. Het bleek dat E.N. Somov-Nasimovitsj ongeveer een maand voor de ontvangst van de studie in Moskou voor het besloten toernooi van het Franse tijdschrift *La Stratégie* naar Frankrijk een studie had weggezonden met hetzelfde thema, met precies dezelfde slotstand. De lezer sta ons toe te besluiten met de vraag of hier het samenvallen van ideeën mogelijk is - des te meer waar de studies van Halberstadt getuigen van de neiging van de auteur ideeën te verdiepen (verlies van een tempo door de witte koning op de derde zet). In de studie van Halberstadt is de opgave niet genormaliseerd; zwart begint, wit maakt remise. Zolaat E.N. Somov-Nasimovitsj zien

dat de positie van Halberstadt in die behandeling een zodanige verbetering toelaat: de zwarte toren moet men naar d2 verplaatsen, de witte pionnen naar a6 en c6, een zwarte loper toevoegen op c8, het zwarte paard g5 eraf nemen en de witte pion g6 verplaatsen naar h7 en wit begint en maakt remise: 1.a7 Lb7 2.cxb7 enz. Heel interessant is dat na Somov-Nasimovitsj en Halberstadt dat thema ook door A.A. Troitzky werd bewerkt, met dynamischer witte pionnen. Wij brengen hier al deze drie studies.

Een elegant toreneindspel met twee echo-varianten geeft in studie no. 21 de vooraanstaande Tsjechische studiecomponist J. Hasek.

Van een groep Finse werkzame componisten noteren we V. Kivi. Als voorbeeld van zijn fijne scheppingen kan studie no. 22 dienen.

In 1936 kwam de Estlandse grootmeester P. Keres te voorschijn met vaak interessante studies. Zijn studie no. 23 bevat niet weinig artistieke en speelse momenten.

Men moet opmerken dat in de meeste buitenlandse studietoernooien in het jaar 1936, als ook in de voorgaande jaren, de Sovjet-componisten een hoge plaats bekleedden. In verband daarmee blijf ik stilstaan bij enige sportieve resultaten van die toernooien. Bij het opmaken van de "stand van de kwalificatie van de schaakcompositie in de USSR" wordt gerekend door gebruik te maken van al oude tabellen. Wenden we ons tot de resultaten in internationale toernooien, gepubliceerd in 1936:

1. Thema-toernooi van het tijdschrift *La Stratégie*.
2. Een internationaal toernooi van hetzelfde tijdschrift.
3. Een Tsjechisch toernooi van het tijdschrift *Ceskoslovensky Sach*.
4. Een toernooi van het Zweedse tijdschrift *Schackvärlden* over de tweede helft van het jaar 1936 [NOOT: In het toernooi over de eerste helft van 1936 namen Sovjet-componisten niet deel. Uitslag: 1e prijs V. Kivi (Finland); 2e prijs P. Keres (Estland); 3e prijs I. Mandil (Spanje).]
5. Het toernooi van *Sjachmaty v SSSR*
6. Het toernooi t.g.v. het derde internationale toernooi te Moskou.

De onderscheidingen in die 6 toernooien waarderend door punten (de eerste tien plaatsen in elk toernooi) krijgen we over de landen het volgende beeld:

Sovjetunie	757	} 439
Tsjechoslowakije	215	
Frankrijk	191	
Zweden	18	
Nederland	12	
Roemenië	3	

Bijgevolg komt de Sovjetunie niet alleen relatief, maar ook absoluut de meerderheid toe. De componisten van de Sovjetunie, in aantal 11 personen, ontvingen in die toernooien 33 onderscheidingen, 6 Tsjechische componisten kregen 9 onderscheidingen, 3 Franse componisten 6 onderscheidingen. Aan de overige landen komt een enkele onderscheiding toe. De beste individuele resultaten in dezelfde zes toernooien zijn:

1. N.D. Grigorjev	156
2. A.O. Herbstmann	132
3. T.B. Gorgiev	126
4. V.E. Halberstadt	120
5. E.N. Somov-Nasimovitsj	92
6. H.M. Kasparjan	79
7. J. Hasek	71
8. H. Rinck	59

Indien wij aan die zes toernooien nog twee van onze, de gehele Unie betreffende, toernooien van het jaar toevoegen, die niet wijken voor een willekeurig internationaal toernooi (het voortreffelijke toernooi van het blad 64 en het toernooi van de Leningrad Schaakclub) dan is het aantal punten, veroverd door Sovjet-componisten, toegenomen tot 1204; de individuele resultaten van bepaalde studiecomponisten worden ook verhoogd: Herbstmann 228; Gorgiev 196; Kasparjan 109.

Diezelfde karakteristiek: zij bevestigde in bekende wiskundige zin de juistheid van onze conclusie over de verhouding van de studiecompositie in de Sovjetunie en in de kapitalistische landen. Maar voor ons, Sovjet-componisten, is het sportieve resultaat geenszins essentieel. Zij was slechts een onvermijdelijk gevolg van de algemene cultuur-scheppende opgang van het volk in ons vaderland. Ons doel is het verheffen van de schaakcompositie tot de hoogte van echte massa-kunst. Het jaar 1936 - het laatste van de twee decennia Grote Socialistische Oktoberrevolutie - gaf zijn bijdrage tot ons scheppingsgebied in die grote zaak.

(artikel van A.O. Herbstmann in *Sjachmatni Ezjegodnik* 1936, vertaald uit het Russisch door H.J. van Donk)

oplossingen:

DIAGRAM 2 : M.S. Liboerkin
3e prijs 64, 1936
wit wint

1.a6 Tg3+ (1...Lc8 2.a7 Lb7 3.Tb2) 2.Kh1! (2.Kf1 Lh3+ 3.Ke1 Tg1+)
2...Lc8 (2...Tg8 3.Th2+ Kg7 4.Tg2+) 3.a7 Lb7 4.Tb2 La8 5.Tb8+ Tg8
6.Kh2 Kh7 7.Kh3 Kh6 8.Kh4 Kh7 9.Kh5 Kg7 (9...Kh8 10.Kh6) 10.Kg4!
(10.Kg5? Tf8) 10...Tf8 11.Kg5 Kf7 12.Kf4! Te8 13.Kf5 Ke7 14.Ke4 Td8
15.Ke5 Kd7 16.Kd4 Te8 17.Kc3 Te3+ 18.Kb4 Te8 19.Ka5 Tc8 20.Ka6 Te8
21.Txa8! Txa8 22.Kb7 Kd8 23.Kxa8 Kc8 24.a5 en wint

DIAGRAM 3 : A.S. Seletzky
1e prijs 64, 1936
remise

1.Pb4 Pxb4 2.b6 Lxb6! 3.Pe4! Pa2 4.Pd6 Pc3+! (4...Pxd6 pat) 5.Kb4
Pd5+! (5...Pxd6 pat) 6.Ka4 Lc5!! 7.Pxc8 Pc7! 8.Ka5 Ka3 9.Pa7!
(9.Pb6? Lb4 mat) 9...Lxa7 pat

DIAGRAM 4 : D.F. Petrov
Sjachmaty v SSSR, 1936
wit wint

1.b5+ Ka5 2.Lb1 a6 3.c6! bxc6 4.b6 c5 5.Kc2 c3 6.dxc3 c4 7.Tb5+!
Kxb5 8.b7 Ka5 9.b8L! en wint

DIAGRAM 5 : A.S. Goerwitsj
2e prijs 64, 1936
remise

1.e7+ Pxe7 2.Pxe7 Ph2+ 3.Kg3 Pf1+ 4.Kg2 Pe3+ 5.Kf3 Txe7 6.a7 Txa7
7.Pd4 Ta3 8.Pb5 Tb3 9.Pd4 Tc3 10.Pb5 Tb3 11.Pd4 Ta3 12.Pb5 Ta5
13.Pd4 Ta3 14.Pb5 Tb3 15.Pd4 Tc3 16.Pb5 Tc5 17.Pd4 remise

DIAGRAM 6 : A. Kovalenko
4e bijzondere vermelding 64, 1936
wit wint

1.Pa3! bxa2 (1...b1D+ 2.Pxb1 bxa2 3.Ld3 a1D (3...h4 4.Le4 a1D
5.Lxg2+ Kg4 6.g8D+) 4.g8D) 2.Ld3 a1D+ 3.Lb1 h4 (3...Dxa3 4.g8D Df3
(4...Db3 5.Dxg2+ Kh4 6.Kh2 Dc3 7.f4) 5.Dxe6+ Kh4 6.Df6+) 4.g8L!!
(4.g8D Dxb1+ 5.Pxb1) 4...Kg4 5.Lxe6+ Kf4 6.La2 Kxe5 7.Kxg2 Kf4 8.Pc2
h3+ 9.Kg1 Kf3 10.Pd4+ en wint

DIAGRAM 7 : V.V. Smyslov
64, 1936
wit wint

1.Lb1! (1.Pb1? a1D+ 2.Kb5 Da2; 1.g7? a1D+ 2.Kb5 Dg1) 1...a1D+ 2.Kb5
Lg3 (2...Da3 3.g7) 3.g7 Lb8! 4.g8L!! (4.g8D? Da4+ 5.Kxa4) 4...Lf4
5.Lga2 Lxd2 6.f6! Lf4 7.f7 Ld6 8.Kc6 Lf8 9.Kc7 en wint

DIAGRAM 8 : V.A. Koroljov
Sjachmaty v SSSR, 1936
en wint

1.Lf1 Lc4 2.bxc4 Pf8 3.exf8L! (3.exf8D? Th6+ 4.Dxh6 pat) 3...Th6!
4.b8D Txb8 5.Lh6 Th8 6.f8L! (6.f8D? Txb6+ 7.Dxh6 pat) 6...Th7
(6...Tg8 7.Lhg7) 7.Lg7 en wint

DIAGRAM 9 : S.J. Zjigis
2e eervolle vermelding Moskou, 1936
wit wint

1.a5 bxa5 2.Pe5 Pb3 3.f6 Pc5 4.f7 Pe6 5.Pd7 a4 6.Kd2 a5 7.Kc3 Ka8!
8.Kc4! (8.Kb2? Ka7 9.Ka3 Ka8 10.Kxa4 Kb7! remise) 8...a3! 9.Kc3 Ka7
10.Kc2 Ka8 11.Kb1 Ka7 12.Ka2 Ka8 13.Kxa3 Ka7 14.Kb2 Ka8 15.Kc3 a4
16.Kc4 a3 17.Kc3 Ka7 18.Kc2 Ka8 19.-24.Kb1-a2xa3-b4-c4-d5 en wint
RR: weerlegd door 2...a4! 3.f6 a3 4.Pc6+ Kb6 5.Pb4 Pd3+ en remise

DIAGRAM 10 : I.V. Zek
3e eervolle vermelding 64, 1936
wit wint

1.Pd5+! (1.h7 Th6 2.Pd5+ Kd6) 1...Kf8 (1...Kd8 2.h7 Th6 3.Lb6+ Kc8
4.Pe7 mat) 2.h7 Th6 3.Pf6 Pc6 (3...Pa6 4.Lf4 Ke7 5.Pg8+) 4.Lc5+ d6
5.Lxd6+ Pe7 6.Lxe7+ Kxe7 7.Pg8+ en wint

DIAGRAM 11 : J.N. Tjoelin
3e bijzondere vermelding 64, 1936
wit wint

1.Pb5+! Kc4 2.Pa3+! Kc3 3.Pb1+! Kb4 4.Tf4+! Kc5 (4...Ka5 5.Pc3!! e1D
6.Ta4+ mat) 5.Pa3 e1D 6.Tc4+ mat
RR: Nevenoplosbaar in de zijvariant 1...Kc2 en nu wint zowel 2.Pd4+
als 2.Pa3+ Kc3 3.Pb1+ Kb4 4.Tf4+ Ka5 5.Ta4+ Kxa4 6.Pc3+ Kb3 7.Pxe2
Kc4 8.e4 b5 9.e5 b4 10.Pc1 Kd4 11.Pb3+ Kc4 12.Pa1! Kc3 13.Kd5!! Kb2
14.Kc4 Kxa1 15.Kxb4 Kb2 16.e6 Kc2 17.Kc5

DIAGRAM 12 : V.A. Tsjechover
Sjachmaty v SSSR, 1936
wit wint

1.Pe6! e2! 2.Txd2! e1D! (1...Kxd2 3.Pxd4 en wint) 3.Pd4 De5! 4.Ka2!
Kxd2 Pf3+ en wint.

RR: Opmerkelijk genoeg 'kenden' we deze studie alleen met het paard
op c7 i.p.v. d8, met als oplossing 1.Pb5! e2 2.Txd2 e1D 3.Pd4 en

verder als boven. Daar dan immers ook 1.Pe6 mogelijk is, dachten we dat de hierboven genoemde studie een versie moest zijn (1.Pb5 en 1.Pe6 nevenoplossingen). Bij het raadplegen van *Sjachmatny v SSSR* 1936, nummer 1, bleek toch de stelling met het paard op d8 de eerste versie. Verder stond bijvoorbeeld in Kasparjan's *Dominatsija* onder nummer 1585 toch weer het paard op c7. Zoals bij eerdere mysteries bleek de oplossing weer in Chéron's *Lehr- und Handbuch der Endspiele*, 3.Band (zie nr 1620) te vinden. Chéron heeft de studie van Tsjechover gekraakt: 1.Pe6 d1D 2.Txd1+ Kxd1 3.Pf4 (3.Pd4 f4! 4.c6 e5 5.c7 exd4 6.c8D f3!) 3...e5 4.Pg2 (4.Pd5 f4 5.c6 Kd2 6.c7 e2 7.c8D e1D) 4...f4 5.c6 e2 7.c8D (7.Pe3+ Kd2) 6...fxg2 remise, en plaatste ter correctie het paard op c7 (1.Pe6 is immers geen nevenoplossing!). Waarom trouwens de toren bij Chéron op d7 staat en bij Kasparjan op d8 is ons niet duidelijk.....

DIAGRAM 13 : A.A. Chatsjatoerov
2e prijs Leningrad Schaakclub, 1936
wit wint

1.Pc2 (1.Pb3? Pf4 2.Pd4 Pd5+ 3.Kc6 Pe3 4.Pb5 Pc4 5.Kc5 Pb6 remise)
1...Pf4 (1...Pxc5 2.Pd4 Pf7 3.Pe6) 2.Pb4 (2.Pe3? Pd5+ 3.Pxd5 pat)
2...Pd5+! 3.Kc5! (3.Kb5? Pe7 4.Ka6 (4.Kb6 Pc8+; 4.Pc6 Pd5) 4...Pc6!)
3...Pb6 4.Pd5! Pd7+ (4...Pa4+ 5.Kb5 Pb2 6.Ka6; 4...Pc8 5.Kc6 Kxa7
6.Kc7) 5.Kd6! Pf8 6.Pf6 en wint

DIAGRAM 14 : G.J. Bagdasarjants (= G. Grzeban)
5e eervolle vermelding 64, 1936
wit wint

1.Pe3 Kf2 2.Pxc2 Kg3 3.Lc8 Kxc2 4.Lxb7+ Kg3 5.Ke7 Kg4 6.Kf6 Kxh5
7.Lf3+ mat

DIAGRAM 15 : A.P. Koeznetsov
Sjachmaty v SSSR, 1936
remise

1.Kf1 a2 2.Pe3+ Kc1 3.Tc3+ Kb1 4.Pc2 a1D 5.Pxa1 bxa1D 6.La3 Ka2+
7.Lc1 Kb1 8.La3 Ka2 (8...Da2? 9.Tc1 mat) 9.Lc1 en remise

DIAGRAM 16 : H. Rinck
1e en 2e prijs *Schackvärlden*, 1936
wit wint

1.Kb6 (1.Lxb7? Ka7 2.Pe5,b8 Pd4! 3.Lc8 Pb5+ 4.Kc6 Kb8 5.La6 Pc7
6.Pd7+ Ka7 7.Lc4 Pa6 remise) 1...Pd6 2.Ld5! (2.Lc6? Pc4+! 3.Ka6 Pa5!
Lf3,e4,d5 Pc6! 5.Pb6+! Kb8 6.Lxc6 Pd8 7.L- Kc7 remise) 2...Pc8+
3.Ka6! (3.Kc7 Ka7 4.Lxb7 Pd6 5.Lc6 Pe8+ 6.Kd8 Pd6 remise; 5.Ld5 Pb5
6.Kc6 Pd4+ 7.Kc5 Pf5 remise) 3...Pd6 4.Lc6! (4.Lf3? Pe4! 5.Lg2 (Kb6)
Pbd6 6.Lf3 Pb7 7.Pb6+ Kb8 8.Lxe4 Pc5+ =; 4.Lb3? Pc5+! 5.Pxc5 Kb8
6.Kb6 Kc8 7.Kc6 Pe8 8.Pe6 Pf6 remise) 4...Pc4 5.Lxb7+ mat

DIAGRAM 17 : V.E. Halberstadt
Sjachmaty v SSSR, 1936
wit wint

1.b6 Tf1 (1...Ta1 2.Pc5 Ke7 3.b7 Th1+ 4.Kg5 Th8 5.Pa6) 2.Kg5! (2.Kg6?
Ke7 3.b7 Tf6 4.K- Tb6 5.Pc5 Kd6 remise; 2.Pe5? Ke8! 3.b7 Tf6+ 4.Kg5
Tb6 5.Pc4 Txb3, remise) 2...Ta1! (2...Ke7 3.b7 Tf8 4.Pb4 Kd6 5.Pa6
Kc6 6.b8D Txb8 7.Pxb8+) 3.b7 (3.b4? Ta8! 4.Pe5 Ke7 5.b7 Tg8+)
3...Ta5+ 4.Kf6 Tb5 (4...Ta6+ 5.Ke5 Tb6 6.Pc5 Ke7 7.Kd5!) 5.Pc5 Ke8

6.Ke6 Tb6+ (6...Kd8 7.Kd5 Kc7 8.b4 Kb8 9.Kc4) 7.Ke5! Kd8 8.Ke4! Ke8
9.Kd4! Ke7 10.Kd5! Td6+ 11.Kc4 Tb6 12.b4 Kd6 13.b5 Ke7 14.Kb4 Kd6
15.Ka5 Kxc5 16.b4+ en wint

DIAGRAM 18 : E.N. Somov-Nasimowitsj
speciale prijs *La Stratégie*, 1936
remise

1.Kd7 Pb7 2.Lg8 Txa7 3.Kc7 Pa5+ 4.Kb6 Ta8 5.Kb5 Pb7 6.Kc6 Pd8+ 7.Kd7
Pb7 8.Kc6 en remise

DIAGRAM 19 : V.E. Halberstadt
2e prijs Moskou, 1936
zwart aan zet; remise

1...Ph7+ 2.gxh7 (2.Ke8 Pf6+ 3.Kf8 Pxcg8 4.g7+ Kh7 5.a8D (5.Ke8 Pf6+
6.Kf8 Pe6+ mat) 5...Pe6+ 6.Ke8 Te7+ mat) 2...Td8+ 3.Kf7!! (3.Ke7?
Pxb7 4.Ld5 Ta8 5.Kd7 Txa7 6.Kc7 Pa5+ 7.Kb6 Te7) 3...Pxb7 4.Ke7! Ta8
5.Kd7 Txa7 6.Kc7 Pa5+ 7.Kb6 Ta8 8.Kb5! Pb7 9.Kc6 Pd8+ 10.Kd7 Pb7
11.Kc6 en remise

DIAGRAM 20 : A.A. Troitzky
1e bijzondere vermelding 64, 1936
remise

1.Lg8 Kf6! 2.h7 (2.Kb5? Kg6 3.h7 (3.Kb6 Ta8 4.Ld5 Te8) 3...Kg7 4.h5
Ta8 5.h6+ Kh8) 2...Kg7 3.Kb5! Ta8 4.h5 Pb7 5.h6+ Kh8 6.Kc6 Pd8+
7.Kd7! Tb8 8.Kc7 en remise

DIAGRAM 21 : J. Hasek
1e prijs *Ceskoslovensky Sach*, 1936
wit wint

1.Kf7 Kf3 2.Ta4! Ke3 3.Ke6! Kd3! 4.f7 Te1+ 5.Kd5! Tf1 6.Ta3+ K-
7.Txa2+ en wint; 2...Kg3 3.Kg6! Kh3! 4.f7 Tg1+ 5.Kh5 Tf1 6.Ta3+ K-
7.Txa2+ en wint; 2...Kf2 3.Kf8! Ke3 4.f7 Kd3 5.Ke7 Te1+! 6.Kd6 Tf1
7.Ke6 Te1+ 8.Kd5 Tf1 9.Ta3+ Kc2 10.Txa2+ en wint

DIAGRAM 22 : V. Kivi
Sjachmaty v SSSR, 1936
remise

1.Pg5+ Kg2! 2.Lh3+ Kh1 3.Pf3 a2 4.Lg2+! Kxg2 5.Pe1+ K- 6.Pc2 remise

DIAGRAM 23 : P. Keres
2e prijs *Schackvärlden*, 1936
wit wint

1.Ld1 Td3 2.Ke2 Ka3 (2...Tc3 3.Ld4) 3.Txb6 (3.Tc4 Td5 4.Tc3 Tb5)
3...Tc3 4.Lf4!! Pd4+ (4...Th3 5.Le3!; 4...Pa5 5.Ta6; 4...Pc1+ 5.Kd2
Tc8 6.Ld6+ Ka2 7.Lc2; 4...Ka4 5.Txb3 Txb3 6.Ld6; 4...Pc5 5.Ld6 Ka2
6.Tc6 Pe4 7.Ta6+ Kb1 8.Le5 Pg3+ 9.Kf2) 5.Kd2 Tc6! (5...Tc8 6.Ta6+ Kb2
(6...Kb4 7.Ta4+ Kc5 8.Le3 Td8 9.Kc3) 7.Le5 Td8 8.Kd3; 5...Th3 6.Ld6+
Ka2 7.Ta6+ Kb1 8.Le5) 6.Ld6+ Ka2 7.Txc6 Pxc6 8.Kc3 Kb(a)1 (8...Pd8
9.Lb3+ K- 10.Ld5; 8...Pa5 9.Lf3 en 10.Ld5, 8...Pa7 9.La4 en 10.Lc5)
9.Lf3 Pa7 10.Kb4 en wint

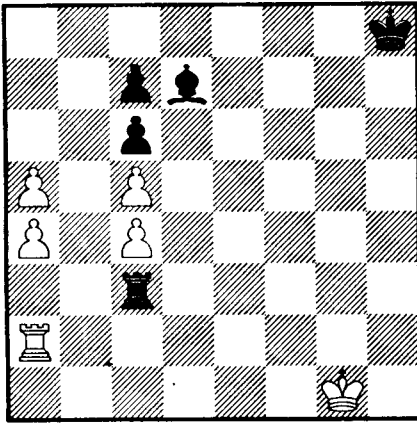

diagram 2

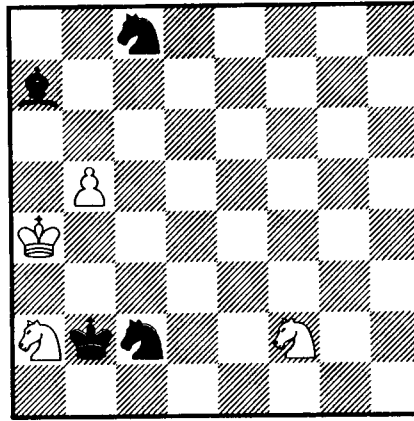

diagram 3

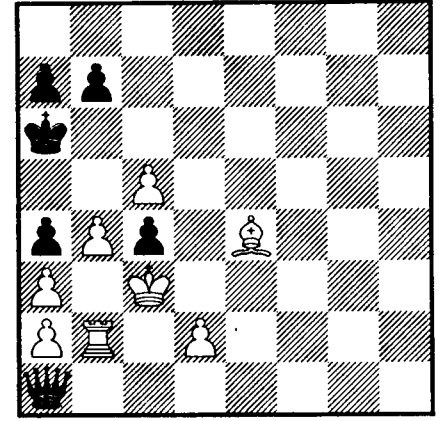

diagram 4

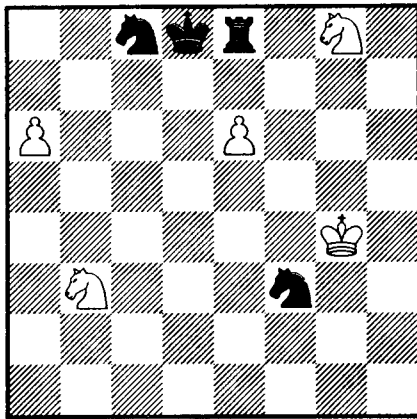

diagram 5

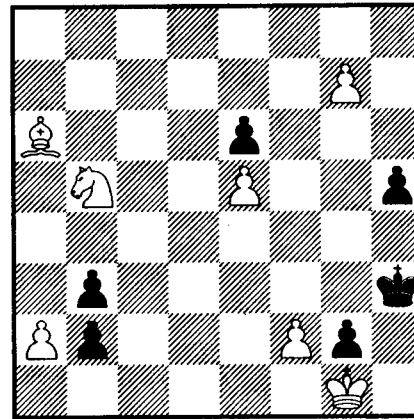

diagram 6

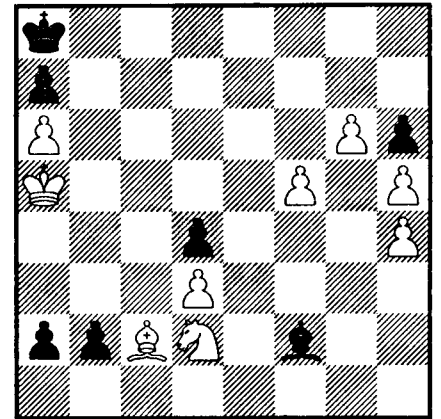

diagram 7

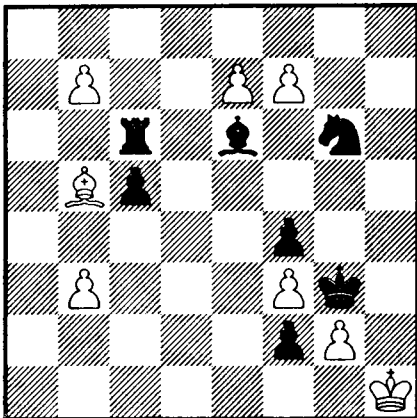

diagram 8

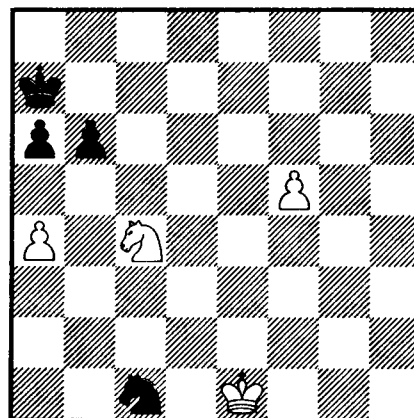

diagram 9

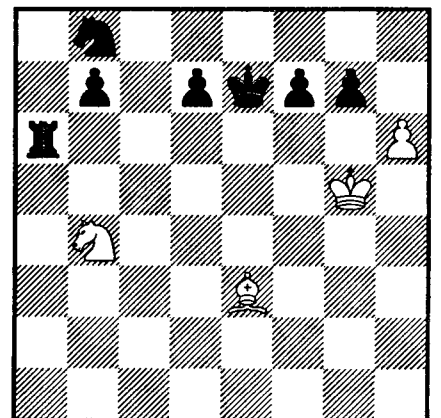

diagram 10

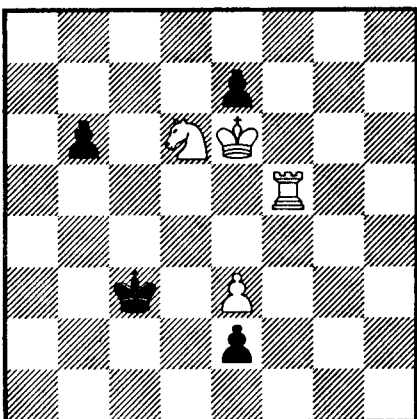

diagram 11

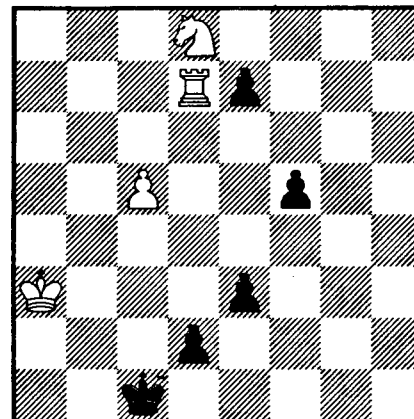

diagram 12

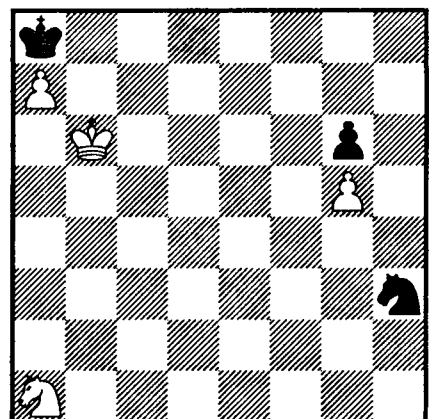

diagram 13

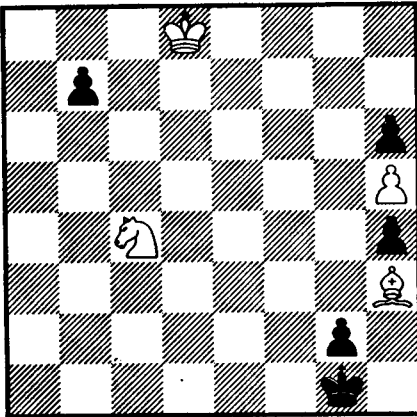

diagram 14

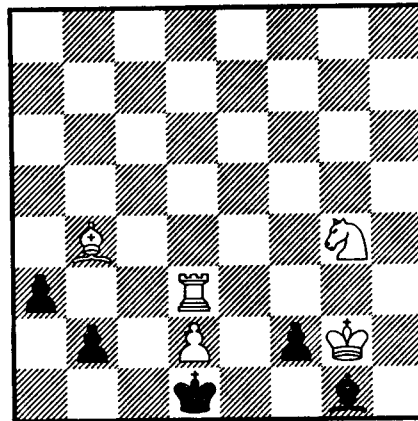

diagram 15

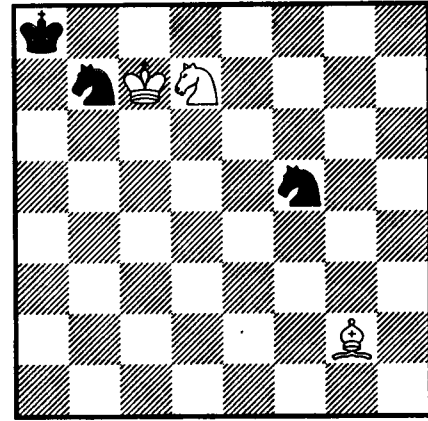

diagram 16

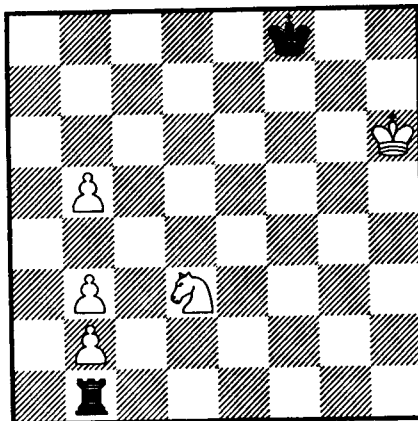

diagram 17

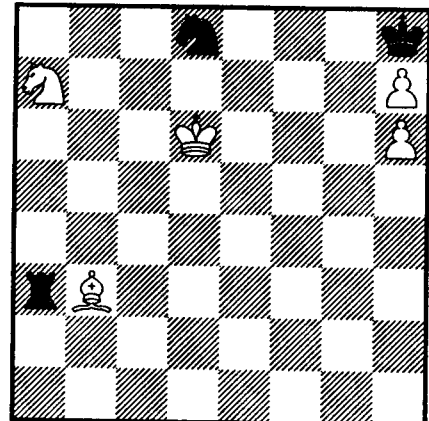

diagram 18

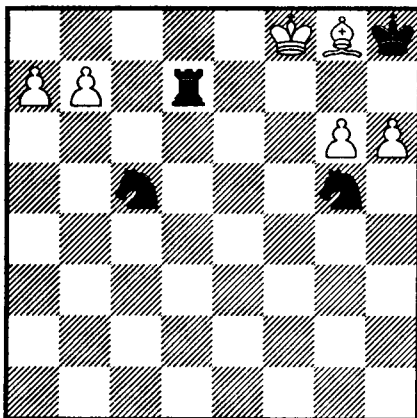

diagram 19

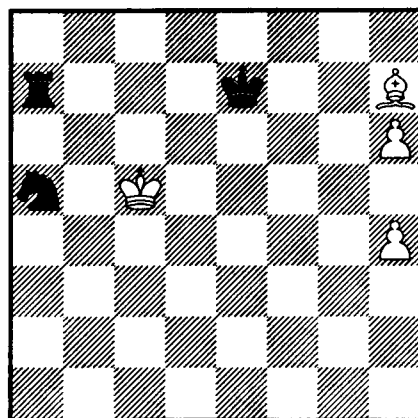

diagram 20

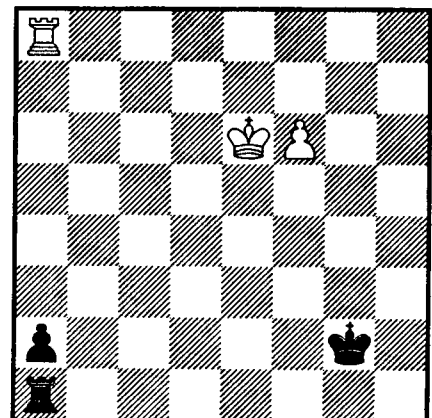

diagram 21

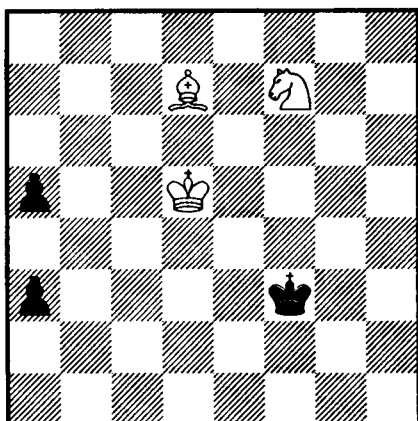

diagram 22

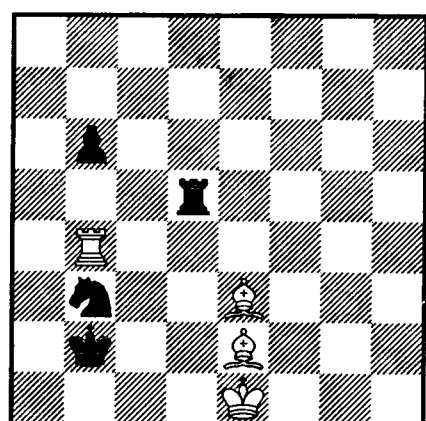

diagram 23

Hoe ik miniatuurtjes componeer?

Mijn antwoord kan heel kort zijn: moeizaam! Zoals een schilder voor de ezel gaat zitten met verftubes en borstels, zo ga ik voor het schaakbord zitten, en schuif wat met de stukken, wachtend op inspiratie. Et en toute chose il faut considérer la fin!

Daar ik geen schaker ben, maar veeleer een puzzelaar en een purist, staan er niet veel stukken op het bord. Maar uit een economisch geconstrueerde stelling met rijke inhoud waarin alle stukken meespelen, het maximum halen ... en dan een hoogtepunt bereiken, waar je voor op je knieën gaat zitten, dat is mijn betrachting.

Een miniatuurtje heeft niets overtolligs, is kristalhelder en elegant en van een gecompliceerde eenvoud. Bij het componeren is er één gewaarwording die primeert, en alle andere in intensiteit en diepte overtreft, nl.: de vreugde bij het scheppen van schoonheid. De geniale Aljechin heeft het eens uitgeroepen: "Für mich ist das Schach nicht Spiel, sondern Kunst." Er kunnen zich inderdaad in de partij kunstzinnige momenten voordoen, maar in het gecomponeerde eindspel, dat niet afhankelijk is van toevalligheden is het kunstzinnige karakter beduidend sterker. De componist giet als het ware zijn idee in een artistieke vorm. Majakowski drukte het als volgt uit: "Bedenk steeds, dat in de kunst, de wet van de economie, de onverbreekelijke, belangrijkste regel uitmaakt voor elk ontstaan van esthetische waarden".

Daarom liggen miniatuurtjes mij zo nauw aan het hart. En dan heb ik persoonlijk een voorkeur voor looper en paard. Waarom? Wel ... Chéron formuleerde het zo: "Les mats les plus surprenants sont ceux qui sont donnés par cavalier blanc et fou blanc associés: le mariage de la carpe et du lapin". Ik heb je verteld dat ik geen schaker ben en een illustratie hiervan is dat ik een tweede oplossing vond voor een gekende achtzet uit 1895 van Shinkman, daar ik de rochade niet kende. Door het probleem in spiegelbeeld te plaatsen, was enkel mijn versie de correcte!

Toen ik het boek *Schaakstukken spelen* U voor van Bouwmeester kocht, veranderde die onwetendheid ... en ook mijn leven. Ik stond in verrukking voor de rijke eenvoud van een "Saavedra"! Een poging om deze studie te verdiepen, was mijn eerste ontgoocheling. Ik voegde er peper en zout, hier looper en paard, aan toe en zie hier hoe het recept mislukte (diagram 24):

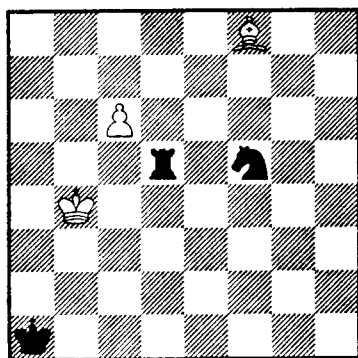

diagram 24

Wit speelt en wint.

1.c7 Td4+ 2.Kb3 Td3+ 3.Kc2 Td6! 4.Lg7 +!

Wit op zijn beurt biedt een stuk ten offer aan, dat zwart beantwoordt met een derde 4...Pd4+ 5.Lxd4+ Txd4 6.c8T!! etc.

Na publicatie, zonder oplossing, bleek Bouwmeester een van de goede oplosers, maar ... dan kreeg ik de koude douche van een oplosser die winst voor zwart ontdekt had: na 4.Lg7+ antwoordt zwart met 4...Ka2 5.c8D en dan volgt de doodsteek met het verrassende 5...Pe3+! en de witte dame valt na 6.Kc3 Pd5+ etc. of er volgt mat na 6.Kc1 Td1.

Deze studie kan misschien correct gemaakt worden door toevoeging van een witte pion op f2 en de zwarte op f3, maar dit is nu juist wat mij stoort in een studie: namelijk de "duds", de vogelverschrikkers die het veld ontsieren. Later ontdekte ik dat ook Troitzky, de gebroeders Platov, Weenink, Liboerkin en Halberstadt deze Saavedra bewerkt hebben.

Maar laten we terugkeren naar mijn geliefde lopers en paarden. Hoe componeer je een miniatuurtje? Wel, zoals ik al zei: men neme een bord, plaatse daarop de stukken en roere daaronder. Bijvoorbeeld diagram 25. Wit speelt en wint. Opdat het zwarte paard niet zou kunnen ontvluchten naar het centrum speelt wit hier: 1.Pe6! - Pa5 is het enige antwoord voor zwart, daar de velden c1 en d2 ontoegankelijk zijn, wegens de witte loper. Na 2.Le3+ Ka6 3.Pc5+ Kb6 4.Pb3+ Ka6 5.Pxa5 ontstaat een gekend pat, dat ik als verleiding wou in een winststudie. Na 3.Pc7+ zou het mat zijn, indien er een zwarte pion stond op b7, maar dan was er geen pat meer. Plaatste ik echter een zwarte pion op c6, dan zou 3.Lc5 het zwarte paard verplichten naar b7 te springen, dus 3...Pb7 4.Pc7 mat. Daar zat wat in, maar 2.Le3+ wordt beantwoord met 2...c5+, aldus veld c6 vrijmakend.

Daarom herzette ik de stelling tot diagram 26.

Wit speelt en wint. 1.Pe6 Pa5 (Ik liet 1...Pc1 of 1...Pd2 even buiten beschouwing) 2.Lc5+ Ka6. Was zwart nu aan zet had ik mijn doel bereikt. Hoe kon ik een tempo winnen? Na enig zoeken vond ik 3.Pc7+ Kb7 4.Pd9! We plaatsen hier alle stukken een veld lager en de vierde zet van wit is dan 4.Pd8! Hier ontnam de zwarte koning een vluchtveld voor het paard en een aanval op het witte paard door de zwarte koning mislukte door het gedekte schaak, dus moest de zwarte koning terug 4...Ka5 en met 5.Pb7+ Kb6 6.Ld5 Kb5 had wit zwart verplicht het driehoekje a5-b6-b5 uit te voeren met de koning. Er volgt nu 7.Pd6+ Ka5 8.Lc4 enz. Bij de beginstelling wKb3, Le8, Pc6 zKb5, Pb2, pi.c5 wordt nog wat geschaafd: de zwarte koning kon schaak gekregen hebben, door het witte paard dat op zijn beurt en prise moest staan. De uiteindelijke beginstelling werd dan als in diagram 27:

Wit speelt en wint. Met als oplossing: 1.Pc6+ Kb5 (De zwarte koning moet veld a4 dekken voor het vluchtende paard) 2.Pe5 Pa4 (Hier had ik het geluk, dat componisten een riem onder het hart steekt: 2...Pd1 faalt op 3.Pg4) 3.Lc4+ Ka5 4.Pc6+ Kb6 5.Pd8 Ka5 6.Pb7+ Kb6 7.Ld5 Kb5 8.Pd6+ Ka5 9.Lc4 Pb6 Het zwarte paard verlaat eindelijk zijn stal, maar het is tevens de dood voor zijn meester: 10.Pb7 mat!

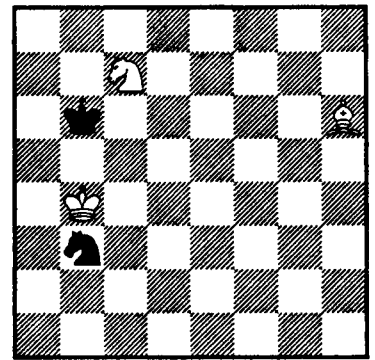

diagram 25

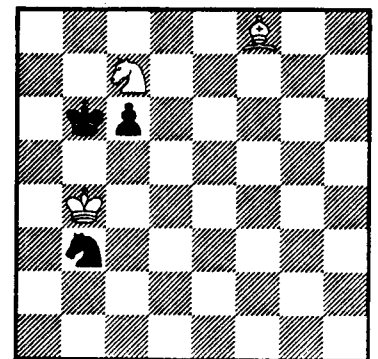

diagram 26

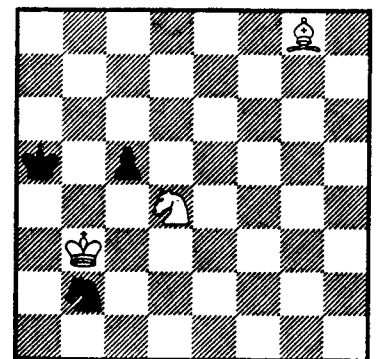

diagram 27

Mijn vriend Julien Vandiest schreef hierover in zijn geprezen rubriek van de *Volksgazet* (voor mij in die tijd het enige aanknopingspunt met studies). Ik citeer: "Studiecomponist I. Vandecasteele zag zich, zoals we onlangs mededeelden, een verdiende eerste prijs toegewezen in *Schakend Nederland* aan de hand van zijn studie wKb3, zKa5. In het

Duitse tijdschrift *Schach-Echo* werd deze fijnzinnige studie gepubliceerd met volgend commentaar: "Diese hoch originelle Komposition hat Meister Ludwig Rellstab zu Begeisterungstürmen hingerissen. Rellstab teilte dem Studienredakteur in Bad Pyrmont am 3. November 1963 mit, "die Studie sei ungefähr die Schönste die er kenne und das will schon etwas besagen". Einde citaat.

Beste eindspelliefhebbers, ik ben maar een mens, en ik kan je verzekeren, dat dan je neus gaat krullen, maar het moedigt je aan. En je wil bewijzen dat je nog beter kan. Maar voor ik een uitbreiding van voorgaande studie demonstreer, wil ik hier van de mij geboden gelegenheid gebruik maken om de hier aanwezige dame-eindspelcomponist, filosoof en poëet Julien Vandiest hartelijk te bedanken voor de menigvuldige hulp en bijstand die ik mocht ontvangen over zo vele jaren. Het is dank zij hem, dat ik hier sta. Bravo!

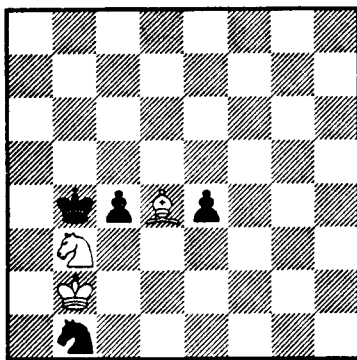

diagram 28

We gaan verder met de stelling in diagram 28 die ik op één nacht in elkaar knutselde.

Wit speelt en wint.

1.Pc1 Pa3 2.Pa2+ Ka4 3.Pc3+ Kb4 4.Pd5+ Ka4 5.Pb6+. Deze 5 zetten zijn het werk van retro-analyse, die je geduldig opzoekt, want hier kan als eerste zet, in plaats van 1.Pb6+ vertrekkend van het witte Paard op d5 ook vanuit a8 of c8 of d8 begonnen zijn. Maar waarom hier 5.Pb6+? Kan hier niet eenvoudig 5.Lc3 volstaan. Nee! En hier speelt de zwarte bijgevoegde pion e4 een belangrijke rol, men zie: 5...e3 6.Lel e2 7.Pc3 Kb4 8.Pb1+ c3+ 9.Lxc3+ Ka4 10.Pxa3 e1D 11.Lxel pat!

Deze verleiding geeft de compositie meer waarde. Maar hoe moet het dan verder? Wel, de zwarte pion op e4 dient eerst veroverd te worden, en wel met 5.Pb6+ Kb4 6.Lc3+ Kb5 (Hier had ik het geluk dat 6...Kc5 faalt op 7.Pa4+ en 8.Kxa3.) We vervolgen onze jacht op de e-pion met 7.Pd7 Ka4 8.Pc5+ Kb5 9.Pxe4. Het eerste doel is bereikt en l'histoire se repète: 9...Ka4 10.Pc5+ Kb5 11.Pd7 Ka4 12.Pb6+ Kb5 13.Ld4 Kb4 14.Pd5+ Ka4 15.Lc3 Pb5 16.Pb6 mat! De zwarte koning ontnemt vier maal het vluchtveld voor het zwarte paard. Een matstudie, 16 zetten diep, met 2 verleidingen en slechts 7 stukken op het bord.

Een gekend motief in de eindspelkunst is de volgende stelling: wKf3, La1, Pf5 zKd5, Ph5 Wit speelt en wint. Na 1.Kg4 Ke4 2.Lb2! veroverd wit het zwarte paard als volgt: 2...Pf4 3.Pg3+ Ke3 4.Lc1+ en 5.Lxf4, maar 2.Pd6+ Kd5 3.Pc8 wint ook.

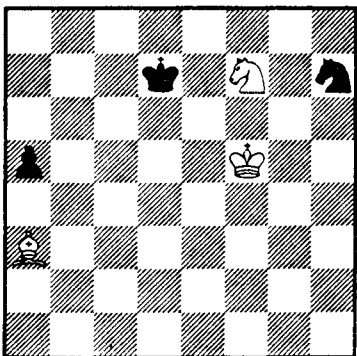

diagram 29

Om dit te beletten schoof ik de stelling 2 rijen hoger, en voegde een zwarte pion op a5 toe om Lb4 te beletten (zie diagram 29). Het resultaat was dat na 1.Kg6 Ke6 2.Pd8+ Kd7 3.Pb7 Kc6 4.Pxa5+ wit hier de zwarte pion oppeuzelt en na 4...Kb5 5.Pb7 Kc6 6.Pd8+ Kd7 7.Pf7 Ke6 kan nu wel 8.Lb4. Door nog 3 pionnen bij te voegen en een inleiding te creëren ontstond volgend eindspel: wKg4, Lc1, Pf7, pi.a4 zKc5, Ph7, pi. a7, a6, a5. Wit speelt en wint. 1.Kf5 Kc6 2.La3 Kd7 3.Kg6 Ke6 4.Pd8+ etc. Het witte paard gaat viermaal over en weer om de zwarte pionnen te slaan en slaat uiteindelijk het zwarte paard op de 29e zet.

Geen miniatuurtje hoor ik je al zeggen, maar zonder pion a6 en a7 wel. Maar hier was de verleiding te groot en de arbiter Joita gaf in *Revista Romana de Sah* in 1975 de vierde prijs voor deze compositie. Gebaseerd op een 10 puntenstelsel bekwam de studie 7 voor originaliteit, 8 voor artistieke impressie en 6 voor moeilijkheidsgraad.

Vervangen we nu het zwarte paard door een zwarte loper dan komt volgende stelling veelvuldig voor in de eindspelliteratuur: wKh4, Lc2, Pe4 zKg6, Lh5. Wit speelt en wint. Het merkwaardige is dat een aftrekschaak 1.Pg3+ Kh6 2.Pxh5 slechts remise oplevert, doch 2.Pf5+ Kg6 3.Lb1! wint, daar de zwarte loper verloren gaat.

Ik plaatste de stelling 1 rij lager en voegde er een zwarte pion aan toe op d3 (diagram 30) met volgende try's: 1.Pg2+ Kh5 2.Pf4+ (2.Pxh4 d2 3.Lxd2 pat) 2...Kg5 3.Pxd3+ Kh5 4.Pf4+ Kg5 5.Ld2? Le1! met remise. Het werd duidelijk dat de witte loper in de beginstelling op d2 of e3 moest staan. Maar ook dit laatste faalde, want na het slaan van de zwarte pion met het witte paard volgt in plaats van 3...Kh5, 3...Kf5! 4.Kxh4 Ke4 en wit verliest een stuk.

De opdracht die ik mezelf gaf, was om in de loop van het spel de witte loper naar d2 te brengen en dit lukte, na enig zoeken, aldus: wKh3, Le3, Pg5, pi.h4 zKh5, Ld8, pi.d3 1.Ld2! (Dit is de enige mogelijke winstvoortzetting: een probleemzet!) 1...Lf6 2.Pe6 Lxh4 3.Pf4+ Kg5 4.Pxd3+ Kh5 5.Pf4+ Kg5 6.Lc1 etc.

Nu verder achteruit werkend ontstond diagram 31. Wit speelt en wint. 1.Pf3 Lc3 2.Le3 Kh5 3.Kh3 Lf6 4.Pg5 Ld8 5.Ld2! Lf6 6.Pe6 Lxh4 7.Pf4+ Kg5 8.Pxd3+ Kh5 9.Pf4+ Kg5 10.Lc1 Le1 11.Pd3+ en wint. Deze studie kreeg een eerste prijs in Schakend Nederland in 1966, maar werd dan gedegradeerd tot een eervolle vermelding, gezien er minstens vier voorgangers waren (Kubbel, König en Mandler, Sokolov en Bron).

Weliswaar zonder de vondst van de zwarte pion en de enig mogelijke loperzet. En daar ging het eigenlijk om. De vraag kan dan ook gesteld worden: zijn er nog echt 100 % originele studies? Mijns inziens bitter weinig!

Beste eindspelliefhebbers, zoals U hebt kunnen constateren zijn er dus verschillende manieren van componeren, zoals er verschillende manieren van schilderen zijn. En denk nu niet dat een componist alle ideeën in zijn hoofd heeft, samen met de varianten. Neen! Het is enkel door noeste arbeid dat men ze ontdekt. Zij zijn er, de ideeën. Het is de kunst ze te voorschijn te toveren. Wat de componist uiteindelijk laat zien, is slechts het topje van de ijsberg, maar dit is dan ook fascinerend. Het doel van de componist is zeker niet de bruikbaarheid alleen maar vooral de schoonheid. En zoals Keats reeds zei: "A thing of beauty is a joy for ever".

Ignace Vandecasteele.

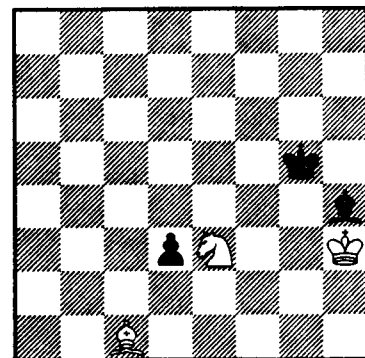

diagram 30

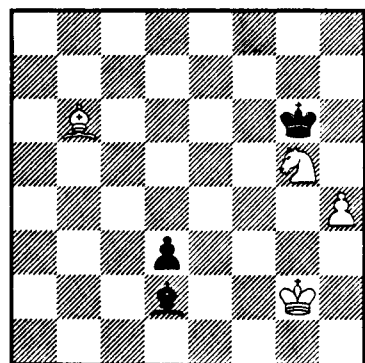

diagram 31

Verslag vijfde ARVES bijeenkomst - 27 oktober 1990

De vergadering vond plaats in 'De Remise' in Utrecht.

Algemeen

- . In zijn inleiding releveerde de voorzitter op de eerste plaats de 75e verjaardag van dhr. Marwitz. De heer Marwitz is bereid gevonden om het SN toernooi van 1991 te jureren.
- . In de toekomst wil Jan van Reek zich meer en meer concentreren op het beheren van het publikatiefonds. De taken van de heer van Gunst als vice-voorzitter zullen verder worden uitgebreid.
- . Hiertoe behoort bijv. het onderhouden van kontakten met de Bond van Probleemvrienden en de KNSB. In dit verband heeft v. Gunst een gesprek gevoerd met J. Schogt van de Bond Probleemvrienden. Voorlopig resultaat: ARVES leden kunnen gebruik maken van de faciliteiten die de Winkel van de Bond biedt. Voor wie nadere informatie wenst over het boekenaanbod van deze winkel kan zich wenden tot de winkelbeheerder Dhr. van Oosterhout.
- . De FIDE-bijeenkomst van 1991 zal plaatsvinden in Rotterdam van 3 tot 10 augustus. Leden van de ARVES zijn van harte welkom. Meer gedetailleerde informatie volgt nog.
- . De 'stand' bij het VSB-toernooi bedoeld voor ledenwerving en boekenverkoop was niet bepaald overweldigend gelet op de geïnvesteerde manuren.

Liquidatie A. Rueb stichting

De sekretaris heeft een brief ontvangen bij gelegenheid van deze liquidatie, waarbij uit het saldo Fl. 3000,- aan de ARVES werd toegekend. De Stichting zag voor zichzelf geen taken meer, aldus de heer Th. Rueb in dit schrijven, maar verheugt zich dat een aantal van de doelstellingen door de Max Euwe Stichting worden behartigd en dat de groeiende ARVES de doelstellingen op het gebied van de eindspelstudie in goede handen genomen heeft. Het is tevens de bedoeling de Cartotheek aan de ARVES over te dragen via de persoon van de heer Mees.

De heren W. Mees en B. de Heer hebben mandaat van het bestuur om de toekomstige gebruiksmogelijkheden en vorm van deze Cartotheek te bestuderen. De heer Mees wijst op voorhand op de deplorabele -want niet bijgewerkte- staat van een en ander.

Lidmaatschap KNSB

Per 1 januari 1991 is het zover: de ARVES wordt een bij de KNSB aangesloten bijzondere Bond. Wie niet reeds lid is van de KNSB uit andere hoofde, wordt lid via de ARVES en dient hiertoe fl.15,- kontributie extra te betalen. Naar aanleiding van de discussie die over deze verhoging ontstond werd besloten na te gaan in hoeverre dit een bezwaar is voor de betrokken leden. [nb. HHG: inmiddels zijn alle betrokkenen aangeschreven maar niemand heeft afwijzend gereageerd]. Voor de Belgische leden is dit ook mogelijk, maar is geen verplichting. Voor andere landen bestaat deze mogelijkheid niet. Vanuit de vergadering werd gesteld dat de KNSB het voortbestaan van de studierubriek zou dienen te garanderen. De heer van Gunst wijst erop dat dit zou indruisen tegen de autonomie van de redactie, maar dat er alle reden tot vertrouwen is.

Publikatiefonds

In zijn inleiding over dit onderwerp stelt de voorzitter: Het publikatiefonds is een onderdeel van de ARVES onder beheer van de voorzitter. Het financieel beheer ligt bij de penningmeester. Er is een aparte rekening met ongeveer fl. 5000,- in kas. Doelstelling:

uitgeven eindspelpublikaties. Aan de orde is vandaag de voortzetting van EG uit hoofde van dit fonds. Voorgesteld wordt akkoord te gaan met een intentieverklaring, volgend maal een definitief besluit.

Concreet:

- . ARVES neemt publikatierecht EG over.
- . W. Stoffelen wordt hoofdredakteur.
- . J. van Reek en J. Roycroft worden 'contributing editors'.
- . Gehoopt wordt op ca. 150 abonnees a fl.30,- per jaar voor 4 nummers.
- . Uit de ARVES kontributie wordt fl. 15,- per lid ter beschikking gesteld, althans in 1991; de ARVES bijdrage wordt gelimiteerd tot maximaal fl. 2000 (waarvan dus fl.1200,-) uit de kontributie.
- . EG wordt overgenomen met ingang van nr. 103 (het wachten is nog op nr. 102 van Roycroft).
- . EBUR blijft bestaan en richt zich voortaan vooral op de nederlandstalige ARVES leden.

De vergadering was hiermee akkoord.

Voordracht door I. Vandecasteele

Onder de titel 'Hoe ik mijn miniaturen componeer ...' hield Ignace Vandecasteele een geestige uiteenzetting aan de hand van eigen komposities. Ook schaaktechnisch was een en ander goed te volgen omdat miniaturen nu eenmaal overzichtelijker zijn dan meer romantische produkties. De vergadering luisterde zeer geanimeerd. Vanwege het uitlopen van de vergadering werd spontaan geopperd dat de heer Vandecasteele de volgende maal zijn verhaal kan 'afmaken', indien we hem daartoe kunnen overhalen tenminste!

Presentatie nieuwe publikaties

Voor de lunch werd het vijfde ARVES-boekje en het nieuwste nummer van EBUR (#3) uitgereikt. De heer Mesman was bereid gevonden om na de lunchpauze toch nog een korte toelichting op zijn boek te geven. Hij deed dit op humorvolle wijze, die doet hopen dat hij bij de gelegenheid van zijn volgende 'historische' boek de konditie zal hebben om een uitgebreid verhaal ten beste te geven! Jan van Reek gaf een toelichting op het vijfde ARVES boek(je): de uitslag van het Rueb-toernooi.

Voordracht de heer W. Mees

Het onderwerp was de vraag naar 'waarheid' in de eindspelstudie. Deze is relatief in de tijd zie: bijv. de bevinding dat het eindspel 21.00 (twee lopers tegen een paard) nu als altijd winst voor het loperpaar geldt. Dit stoot oa een beroemde studie van Neistadt van z'n troon: wit: Kh8,Lg4,Lg3; zwart: Kf8,Lg8,Pg1 Oplossing: 1.Ld6+ Kf7 2.Lf4!? (immers 2.Lc5 Kg6 3.Kxg8 Kg5 werd voorheen als remise beschouwd), Kf8 4.Lh6+ Kf7 4.Le3 Kf8 5.Lc5+ Kf7 6.Lxg1 Kf8 7.Lc5 +-. Maar ook relatief ten opzichte van andere studies: anticipatie bestaat in allerlei 'gradaties'. Het is te hopen dat de heer Mees zijn deskundige verhaal in een voor EBUR geschikte vorm kan aanbieden!.

Nieuw werk komponisten

Ditmaal vooral werk van de heer Julien Vandiest die met vaste hand en zonder weifelingen ons door zijn meesterlijke beheerde domein van het dame-plus-stuk tegen dame eindspel voerde.

Konklusie: misschien wel de meest geslaagde bijeenkomst tot nu toe, en we staan nog pas aan het begin!

Harrie Grondijs

Auteur - index

auteur	artikel	nummer/blz
H. Grondijs	Verslag vierde bijeenkomst ARVES	2/7
H. Grondijs	Verslag vijfde bijeenkomst ARVES	4/16
H. van der Heijden	Het Hoekje	1/2
H. van der Heijden	.. aanvulling	1/19
H. van der Heijden	Een extra nieuwjaarsgroet bij 38°C	2/9
A.O. Herbstman	De schaakstudie in het jaar 1936, deel 1	2/10
A.O. Herbstman	De Schaakstudie in het jaar 1936, deel 2	4/3
P. Janse	Pionnenraces	3/2
S. Lamare	Enfilade attaquante passive	3/6
R. Olthof	Redactioneel	1/1
R. Olthof	Redactioneel	2/1
R. Olthof	Redactioneel	3/1
R. Olthof	Redactioneel	4/1
Redactie	Naschrift bij Pionnenraces	3/5
Redactie	Driemaal is Scheepsrecht	3/15
M. Soukup	Die Schachstudie in der Tsechoslowakei	1/8
R. Staudte	Neujahrsgross	1/20
I. Vandecasteele	Hoe ik miniatuurtjes componeer	4/12
J. Vandiest	Kaleidoscopische minorrage	1/15
J. Vandiest	Queens are keen on economy	2/2
J. Vandiest	Een klassieker gaat voor de bijl	2/17

INDEX EBUR
2e jaargang 1990

diagrammen - index

naam	nummer/diagram	naam	nummer/diagram
G.J. Bagdasarjants		T. Lundstrom	3/40
(=G.Grzeban)	4/14	A. Mandler	1/29
S. Belokon	1/4	C.W.W. Mann	2/7, 2/9
C.M. Bent	1/41	H. Mattison	3/43
J. Berger	3/34	E. Melnichenko	1/47
Z.M. Birnov	1/49	J. Moravec	1/28
A. Bor	1/5	G. Nadareishvili	1/45
A. Chatsjatoerov	4/13	E.N. Nasimowitsj	(Somov)
A. Chéron	1/36		2/22, 2/23, 4/18
V. Chortov	1/14	V. Nestorescu	1/2
C. Cozio	3/22	L. Pachman	1/31
F. Dedrle	1/24	D.F. Petrov	4/4
A.P. Doloechanov	2/27	M. & V. Platov	3/30, 3/44, 3/50
O. Duras	1/26	E. Prevorovsky	1/33
H. Fahrni	3/37	L. Prokes	1/23, 2/1, 2/3
J. Fritz	1/32	F.J. Prokop	1/21, 2/5
H. Gininger	3/54	A.P. Poeljan	3/33
T.B. Gorgiev	2/24, 2/25, 2/26	N. Riabinin	1/17b
N.D. Grigorjev	2/16, 2/17	H. Rinck	3/23, 3/26, 3/32, 3/42, 3/46, 3/49, 4/16
H. Grondijs	1/9, 3/51	J. Rusinek	1/46
A. Goeljajev	1/18	L. Salkind	3/31, 3/53
D. Goergenidze	4/1	B. Sacharov	1/3
A. Goerwitsj	4/5	A. Selesniew	3/29
R. Guy	1/39	A.S. Seletzky	1/1, 2/30, 2/31, 2/32, 4/3
V. Halberstadt	1/40, 1/42, 1/43, 1/44, 4/17, 4/19	H. Simkhovitch	3/52
J. Hasek	1/22, 4/21	B. Sidorov	1/13
M. Havel	1/27	V.V. Smyslov	4/7
A.O. Herbstmann	1/9, 2/19, 2/20, 2/21	M. Soukup	1/34
A. Hildebrand	1/4	R. Staudte	1/48
E. Holm	3/38	J. Sulc	1/30
V. Jakimtsjik	1/19	J. Szen	3/19
P. Joitsa	1/2	J.N. Tjoelin	4/11
G. Kasparjan	2/28, 2/29, 3/55, 3/56	K. Traxler	1/24
L. Katsnelson	1/5	A.A. Troitzky	2/13, 2/14, 2/15, 3/24, 3/25, 3/36, 3/47, 4/20
L. Kekely	1/11	V.A. Tsjechover	4/12
P. Keres	4/23	L. Ugren	2/12
V. Kivi	4/22	J. Vancura	1/20
G.M. Kliatsjkin	1/7	I. Vandecasteele	4/24 t/m 31
L. Koebbelj	2/18, 3/39	J. Vandiest	2/2, 2/4, 2/6, 2/8, 2/10, 2/31
A.P. Koeznetsov	1/3, 1/6, 1/8, 1/13, 1/17, 4/15	J. de Villeneuve	Escaplon
A. Koranyi	1/10		3/27, 3/28, 3/48
V.A. Koroljkov	2/20, 2/27, 4/8	E. Vlasak	1/12
V. Kosek	1/25	G. Zachodjakin	2/11
A.V. Kovalenko	4/6	I.V. Zek	4/10
R. Kujoth	1/15	E. Zepler	3/35
M.S. Liboerkin	1/16, 4/2	S.J. Zjigis	4/9
F. Lindgren	3/41		
H. Lommer	1/35, 1/37, 1/38		